

Turkse tortels op Wieringen

Wat we al een paar jaar verwachtten is eindelijk deze zomer gebeurd: de Turkse Tortel werd op Wieringen gesignaleerd.

In het begin van de Mei-maand maakte de jachtopziener C. Bais mij er op attent, dat een landbouwer in de afgelopen strenge wintermaanden een tortelduif had gevangen, die hij voor *Streptopelia decaocto* versleet.

Zoals begrijpelijk ging ik meteen de volgende morgen mijn licht eens opsteken.

Inderdaad, de mededeling bleek juist te zijn. In een kooi van latten en kippengaas tegen de zijgevel van een boerderij, zat daar eenzaam een Turkse Tortel. De zwarte halsband, de grijze kleur der bovendelen, de witte staart-onderhelft, de donkere vleugeltoppen — dat alles bewees, dat we eindelijk hier op Wieringen deze „nieuwe” vogel aan hadden getroffen. *)

Turkse tortel

De heer S. de Jong te Hippolytushoef had twee Turkse Tortels al op zijn erf gesignaleerd in de maand December 1953. Maar pas in Februari daaraanvolgend was hij er in geslaagd het paartje te vangen. Toen ik op 2 Mei de heer De Jong bezocht, was juist de vorige dag het wijfje uit de kooi ontsnapt. Natuurlijk heb ik direct de vogel in gevangenschap gefotografeerd. Toen ik een paar dagen later de gevangene nog eens ging bezichtigen, wachtte me een verrassing: het wijfje was weer terug! Het had wat rondgezworven in de buurt van de boerderij. Maar op een goede dag zat het boven op de kooi te wachten en toen de heer De Jong de grote gazen deur openzette, vloog het beestje dadelijk naar binnen en voegde zich bij haar partner. Het mannetje zat erg slecht in de veren; vooral de staartpennen zaten erg los; toen we het beest in onze hand namen, dwarrelden de pennen haast alle op de grond. Maar de tortels genoten een keurige verzorging en toen het Juni was, zat de vogel weer fijn in het pak. Het wijfje had overigens een uitstekend veren-costuum.

Op sommige zomer-avonden kon je het mannetje horen koeren, terwijl hij zijn wijfje het hof maakte. De gevolgen bleven niet uit: Op 2 Juli legde de tortel haar eerste ei. Zij had een aarden „broedpot” — zoals de duivenhouders die veel in gebruik hebben — tot nestplaats gekozen. De volgende dag werd het tweede ei gelegd en toen begon ze te broeden. Ze had trouwens al eerder twee eieren gelegd, maar die waren uit het nest gevallen.

*) Zie voor veldkenmerken etc. ook Peterson's Vogelgids, blz. 116 en 179.

Het mannetje zat trouw vlak bij haar tijdens het broeden. Heel jammer was het, dat een bezoeker op een kwade middag haar deed schrikken. Ze vloog van het nest af en . . . de eieren werden definitief verlaten. We wachten nu maar af wat het paartje gaat doen!

Op de 5de Juli kwam een vogelvriend — die de Turkse Tortels in gevangenschap óók kende en had bestudeerd — me vertellen, dat hij 's middags in zijn tuin een Turkse Tortel had gehad. Het beest zat rustig te koeren in een hoge treurwilg. Nadat hij de vogel een tijdje had kunnen observeren, was het dier weggevlogen in de richting van het goed „beboste” kerkhof, dat zich midden in het dorp Hippolytushoef bevindt. Hoe ik ook zocht, ik mocht de tortel daar niet meer ontdekken.

Bij gesprekken met mensen, die werkzaam waren in de Wieringermeer, vernam ik, dat Turkse Tortels ook verscheidene malen gezien zouden zijn in de omgeving van de Wieringerrandweg. Het is dus zeer goed mogelijk, dat er al dit jaar Turkse Tortels hebben gebroed in de Wieringermeer en op het voormalige eiland Wieringen. Hoe het ook zij, als dat níét het geval is geweest, dan reken ik er toch op, dat we in het broedseizoen 1955 Turkse Tortels hier broedend zullen aantreffen. Ik hoop, dat de mensen ze goed zullen ontvangen. We mogen ze niet gaan vangen (per slot van rekening zijn het vogels, die vallen onder de bepalingen van de Vogelwet, en zijn ze dus beschermd). Ook hoop ik, dat de jagers een beetje voorzichtig zullen zijn en dat de tortels niet te gronde zullen gaan aan vergiftigd zaad, dat zo vaak wordt uitgelegd om hout-, hollen- en verwilderde huisduiven te verdelgen. (Een methode, die ik intussen, zeker als ze in de broedtijd wordt toegepast, niet getuigend vind van fijngevoeligheid!)

Het Turkse Tortel-verhaal is echter nog niet afgelopen. Want op 5 Augustus jl. zag ik tot mijn verbazing in de volière die zich bevindt in de Alkmaarder Hout, wéér een Turkse Tortel-paar. Ditmaal in gezelschap van een paartje gewone Lachduiven (*Streptopelia risoria*), zodat de verschilpunten wel bijzonder duidelijk in het oog vielen. Of dat gevangen of gekochte vogels zijn, dát weet ik niet.

Wel vernam ik onlangs, dat er sinds geruime tijd exemplaren van *Streptopelia decaocto* zijn gesignaleerd in de omgeving van het dorp Bergen. Nu hoop ik maar, dat we én bij Bergen én bij Wieringen een honkvaste populatie krijgen van Turkse Tortels, net zo als dat nu al op de Veluwe het geval is. De vogeltjes zijn beslist een aanwinst voor onze Nederlandse avifauna. Ze zijn verbazend winterhard, zodat we er het hele jaar door plezier van kunnen hebben.

Als de lezers van „Natura” meer gegevens over Turkse Tortels weten, laat ze die dan opsturen naar de redactie van dit tijdschrift of aan mij. We moeten beslist de uitbreiding van dit torteltje in de gaten houden!

Mekkenstuwweg 9a,

A. L. J. van IJzendoorn.

Hippolytushoef, Wieringen.

Van de Wetenschappelijke Mededelingen

Na het verschijnen van de Wetenschappelijke Mededeling no. 13 „*Spinachtigen — Arachnoidea I. Nederlandse Spinnen*” door P. Chrysanthus, waarvan de verkoop ook al weer vlot verloopt, is eerst vakantie gehouden en daarna begonnen om de reeds in portefeuille zijnde copie van de volgende Mededeling voor de drukker gereed te maken.